

แนวโน้มรัฐประศาสนศาสตร์ของไทยในปัจจุบัน Current Trends in Public Administration in Thailand

พระครูปริยัติวิสุทธิบัณฑิต¹, เบญญาภา อัจฉฤกษ์², สุริยะ มาธรรม³ และ พระครูศรีปริยัตยารักษ์⁴
Phrakrupariyatwisutthibundit¹, Benyapa Atcharoek², Suriya Matham³
and Phrakru Sripariyatayarak⁴

Received: 04 August 2025; Revised: 02 November 2025; Accepted: 07 November 2025

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มและข้อท้าทายสำคัญของรัฐประศาสนศาสตร์ไทยในปัจจุบัน โดยเน้นการเปลี่ยนแปลงในการบริหารนโยบาย การปรับตัวเข้าสู่ยุคดิจิทัล และการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในภาครัฐ ผลการวิเคราะห์พบว่า รัฐประศาสนศาสตร์ไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ที่ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยหลากหลาย เช่น การปฏิวัติทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม และความคาดหวังของประชาชนที่เพิ่มขึ้นต่อความโปร่งใสและธรรมาภิบาล แนวโน้มหลักที่ปรากฏ ได้แก่ การพัฒนานโยบายที่เน้นความยั่งยืน การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริการภาครัฐ การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น และการสร้างความยืดหยุ่นเพื่อรับมือกับวิกฤต อย่างไรก็ตาม การบริหารงานภาครัฐยังคงเผชิญกับข้อท้าทายที่สำคัญ เช่น ข้อจำกัดในการกระจายอำนาจ ปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงดิจิทัล และปัญหาการคอร์รัปชัน การพัฒนาในอนาคต จึงต้องมุ่งเน้นการปรับปรุงระบบราชการให้มีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน และสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: รัฐประศาสนศาสตร์; การบริหารภาครัฐ; ธรรมาภิบาล

Abstract

This academic article aims to analyze key trends and challenges facing Thai public administration today, focusing on policy management transformation, digital transformation, and enhancing public governance. The analysis reveals that Thai public administration is undergoing rapid change influenced by a variety of factors, including the technological revolution, socioeconomic transformation, and rising public

^{1 2 3 4} มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding Author, E-mail: niwetkorat2568@gmail.com

expectations for transparency and good governance. Key trends include the development of sustainable policies, the adoption of digital technologies in public services, decentralization of power to local levels, and the creation of resilience to crises. However, public administration continues to face significant challenges, including limitations in decentralization, inequality in digital access, and corruption. Future development therefore requires a focus on improving the bureaucracy to ensure transparency, efficiency, and appropriate responsiveness to public needs and the changing global landscape.

Keywords: Public Administration; Public Management; Governance

บทนำ

รัฐประศาสนศาสตร์ ถือเป็นสาขาวิชาที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาสังคมและประเทศ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับการวางนโยบาย การบริหารจัดการ และการดำเนินงานของภาครัฐในการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน และการเปลี่ยนแปลงของโลก ในบริบทของประเทศไทย แนวโน้มของรัฐประศาสนศาสตร์ในปัจจุบัน ได้เผชิญกับความท้าทายและโอกาสใหม่ ๆ ซึ่งเกิดจากปัจจัยหลากหลาย เช่น การปฏิวัติทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงเชิงสังคมและเศรษฐกิจ และการเพิ่มความคาดหวังของประชาชนต่อธรรมาภิบาลและความโปร่งใส ในยุคดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อระบบการบริหารงานภาครัฐ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการกระบวนการต่าง ๆ ไม่เพียงช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ แต่ยังเป็นการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในขณะเดียวกัน การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน รวมถึงการพัฒนาที่ยั่งยืนในเชิงสังคมและสิ่งแวดล้อม ล้วนเป็นประเด็นสำคัญที่รัฐบาลไทยต้องให้ความสำคัญ โดยบทความนี้มีเป้าหมายเพื่อวิเคราะห์แนวโน้มของรัฐประศาสนศาสตร์ในประเทศไทยในยุคปัจจุบัน โดยเน้นการประเมินการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในภาคการบริหารนโยบาย การปรับตัวสู่ยุคดิจิทัล และการเสริมสร้างธรรมาภิบาล นอกจากนี้ยังจะชี้ให้เห็นถึงความท้าทายและข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาระบบการบริหารงานภาครัฐให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันและอนาคต (Boonton Dockthaisong, 2019)

เนื้อหา

1. แนวโน้มปัจจุบันในรัฐประศาสนศาสตร์ของไทย

รัฐประศาสนศาสตร์ของไทยในปัจจุบัน กำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยมีปัจจัยสำคัญหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาของระบบการบริหารภาครัฐและกระบวนการตัดสินใจด้านนโยบาย ในหัวข้อนี้จะวิเคราะห์แนวโน้มสำคัญที่กำลังเกิดขึ้นในประเทศไทย

1.1 การพัฒนานโยบายและการบริหารภาครัฐ ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา มีความพยายามในการพัฒนานโยบายเพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม รัฐบาลไทยมุ่งเน้นการสร้างนโยบายที่มีความยั่งยืน โดยคำนึงถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ของสหประชาชาติ เช่น การลดความยากจน การสร้างระบบสาธารณสุขที่เข้าถึงได้ และการปกป้องสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ยังมีความพยายามเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารภาครัฐผ่านการปฏิรูประบบราชการและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (ไชยา ยิ้มวิไล, 2557).

โดยในการพัฒนานโยบาย ต้องคำนึงถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสังคม ซึ่งรวมถึงประชาชน องค์กรเอกชน และหน่วยงานรัฐ กระบวนการนี้สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM) ที่มุ่งเน้นความโปร่งใส และการมีส่วนร่วม ซึ่งในการออกแบบนโยบายต้องพิจารณาปัจจัยหลายมิติ เช่น การวิเคราะห์ปัญหาที่เป็นระบบ การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน และการประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น โดยมีเครื่องมือ เช่น การวิเคราะห์ SWOT และการวิจัยเพื่อสนับสนุนข้อมูลในการตัดสินใจ และในยุคปัจจุบัน การบริหารภาครัฐต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงของประชาชน โดยมุ่งเน้นความเป็นธรรม ความโปร่งใส และการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

ซึ่งได้มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ เช่น ระบบข้อมูลอัจฉริยะและปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) เป็นกลยุทธ์สำคัญที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงาน นอกจากนี้ การสร้างธรรมาภิบาลในองค์กรรัฐก็เป็นอีกแนวทางที่ช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชน โดยมีการสร้างความท้าทายสำคัญในกระบวนการพัฒนานโยบาย และการบริหารภาครัฐ ได้แก่ การต่อต้านการเปลี่ยนแปลงในองค์กร ความซับซ้อนของปัญหาสาธารณะ และข้อจำกัดทางทรัพยากร เพื่อให้สามารถรับมือกับปัญหาเหล่านี้ได้ ควรมีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในภาครัฐ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน และการปรับปรุงกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชน (Sunthornnon, N.,2017)

1.2 การปรับตัวของรัฐในยุคดิจิทัล การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในกระบวนการบริหารงานภาครัฐเป็นแนวโน้มที่สำคัญ การพัฒนา Government Digital Platform เช่น "ไทยดีพร้อม" และ "Prompt Pay" แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการเพิ่มความสะดวกสบายและลดความซับซ้อนในบริการภาครัฐ การปรับตัวนี้ไม่เพียงช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริการ แต่ยังช่วยสร้างความโปร่งใสและความน่าเชื่อถือในระบบราชการ

ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญต่อทุกภาคส่วน การปรับตัวของรัฐเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวถือเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง รัฐไม่เพียงแต่ต้องพัฒนากระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ แต่ยังต้องสร้างความโปร่งใส และตอบสนองความต้องการของประชาชนในรูปแบบที่ทันสมัย โดยเฉพาะบทบาทของเทคโนโลยีในภาครัฐ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) และอินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (Internet of Things: IoT) ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการของภาครัฐ โดยเฉพาะในด้านการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสนับสนุนการ

ตัดสินใจ นอกจากนี้ ระบบดิจิทัลยังช่วยสร้างความโปร่งใสผ่านการเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ (Open Data) ซึ่งส่งเสริมธรรมาภิบาล และความไว้วางใจจากประชาชน

ซึ่งเป็นการพัฒนารัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government) นั้นเป็นหนึ่งในกลไกสำคัญของการเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัล โดยมุ่งเน้นการให้บริการที่สะดวกและเข้าถึงได้ง่ายสำหรับประชาชน ตัวอย่างเช่น การพัฒนาระบบบริการออนไลน์ที่ช่วยลดขั้นตอนทางราชการและประหยัดเวลา ทั้งนี้ การพัฒนารัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ยังต้องเผชิญกับความท้าทาย เช่น ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยีของประชาชน และความเสี่ยงด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cyber Security) รัฐจึงจำเป็นต้องกำหนดนโยบาย และมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านี้อย่างรอบคอบ

โดยเฉพาะการสร้างวัฒนธรรมการเปลี่ยนแปลงในภาครัฐ ซึ่งการปรับตัวในยุคดิจิทัลไม่ได้ขึ้นอยู่กับเทคโนโลยีเท่านั้น แต่ยังต้องอาศัยการเปลี่ยนแปลงเชิงวัฒนธรรมในองค์กรของภาครัฐ โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะดิจิทัลของบุคลากรและการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กรช่วยให้รัฐสามารถปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง และมีความยั่งยืนซึ่งสามารถดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นและประสิทธิผลในการบริหารงานภาครัฐให้ดียิ่งขึ้น (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2559)

1.3 ความโปร่งใสและธรรมาภิบาล โดยธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารภาครัฐในยุคปัจจุบัน ความคาดหวังของประชาชนต่อความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และความเท่าเทียมได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลไทยได้พัฒนาเครื่องมือ เช่น การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (Open Data) และการจัดทำแพลตฟอร์มรับฟังความคิดเห็นประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบาย (สันติสิทธิ์ ขวลิขิตอารัง, 2546)

ในเรื่องของความโปร่งใสและธรรมาภิบาล ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความไว้วางใจ และเสถียรภาพในสังคม ซึ่งการบริหารจัดการที่โปร่งใสช่วยลดปัญหาการทุจริต และเสริมสร้างความรับผิดชอบของหน่วยงานรัฐ ขณะที่ธรรมาภิบาลช่วยให้การตัดสินใจเป็นธรรม และมีประสิทธิภาพ ซึ่งทั้งสองแนวคิดนี้เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาระบบการปกครองที่ยั่งยืน

โดยความโปร่งใสในภาครัฐ หมายถึง การเปิดเผยข้อมูลและกระบวนการตัดสินใจต่อสาธารณชน โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรสาธารณะ การจัดซื้อจัดจ้าง และการกำหนดนโยบาย การเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวช่วยให้ประชาชนสามารถตรวจสอบและติดตามการดำเนินงานของรัฐได้อย่างมี ซึ่งการสร้าง ความโปร่งใสสามารถดำเนินการผ่านเครื่องมือต่าง ๆ เช่น การเปิดเผยข้อมูลผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ การส่งเสริมกฎหมายเสรีภาพข้อมูลข่าวสาร (Freedom of Information Act) และการจัดทำรายงานประจำปีที่เน้นการแสดงผลการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐ (มยุรี อนุมานราชชน, 2543)

ส่วนในหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ประกอบด้วยหลักการสำคัญ ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความเป็นธรรม ความมีส่วนร่วม และความโปร่งใส หลักการเหล่านี้ช่วยสร้างความสมดุลในการบริหารจัดการทรัพยากรและการตัดสินใจเชิงนโยบาย ซึ่งการนำธรรมาภิบาลมาใช้ในภาครัฐ เช่น การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบาย การพัฒนาระบบ

ตรวจสอบภายใน และการสร้างกลไกตอบสนองข้อร้องเรียนของประชาชน การดำเนินการเหล่านี้ช่วยเสริมสร้างความไว้วางใจระหว่างรัฐ และประชาชน ให้ดีขึ้น โดยเป็นความท้าทายในการส่งเสริมความโปร่งใสและธรรมาภิบาล แม้จะมีความพยายามในการส่งเสริมความโปร่งใสและธรรมาภิบาล แต่ก็ยังมีอุปสรรคสำคัญ เช่น การต่อต้านจากผู้มีอำนาจที่ไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูล การขาดความรู้ความเข้าใจในหมู่ประชาชน และปัญหาทรัพยากรที่จำกัดในบางประเทศ แต่การส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดมั่นในความโปร่งใสและการฝึกอบรมบุคลากรจึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะความโปร่งใสและธรรมาภิบาลเป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม ช่วยลดปัญหาการทุจริต และยังเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นระหว่างรัฐและประชาชนด้วย

1.4 การตอบสนองต่อวิกฤตและความยืดหยุ่น การบริหารภาครัฐในยุคปัจจุบันต้องรับมือกับวิกฤตที่หลากหลาย เช่น การระบาดของโควิด-19 ภัยพิบัติทางธรรมชาติ และผลกระทบจากเศรษฐกิจโลก การพัฒนากลไกที่สามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉินและสร้างความยืดหยุ่นในระบบราชการจึงเป็นสิ่งจำเป็น

โดยสำหรับวิกฤตการณ์ เช่น ภัยธรรมชาติ โรคระบาด หรือปัญหาเศรษฐกิจ ส่งผลกระทบต่อทุกภาคส่วนในสังคม การตอบสนองต่อวิกฤตอย่างมีประสิทธิภาพและการสร้างความยืดหยุ่นในระบบ ถือเป็นหัวใจสำคัญในการลดผลกระทบและฟื้นฟูสภาพปกติได้อย่างรวดเร็ว ความยืดหยุ่นในที่นี้หมายถึง ความสามารถของระบบหรือองค์กรในการปรับตัว และฟื้นฟูตนเองจากวิกฤต โดยเฉพาะการตอบสนองต่อวิกฤตที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยการวางแผนล่วงหน้า การบริหารจัดการที่ดี และการสื่อสารที่ชัดเจน ปัจจัยสำคัญในการตอบสนองต่อวิกฤตประกอบด้วย การวางแผนและการเตรียมพร้อม คือ การจัดทำแผนรับมือวิกฤตและการฝึกอบรมบุคลากรช่วยให้สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วเมื่อเกิดเหตุการณ์ การบริหารจัดการทรัพยากร คือ การจัดสรรทรัพยากร ทั้งด้านมนุษย์และวัสดุอุปกรณ์อย่างเหมาะสม ช่วยให้การตอบสนองมีประสิทธิภาพ และการสื่อสารในภาวะวิกฤต คือ การสื่อสารที่โปร่งใสและทันเวลา ช่วยสร้างความเชื่อมั่นในหมู่ประชาชน

ส่วนความยืดหยุ่นในองค์กร และชุมชนเป็นหัวใจสำคัญในการฟื้นตัวจากวิกฤต แนวคิดนี้เกี่ยวข้องกับความสามารถในการปรับตัวและความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น การส่งเสริมความยืดหยุ่นผ่านการสร้างเครือข่ายชุมชน การพัฒนาความรู้และทักษะของประชาชน และการสร้างนโยบายที่ส่งเสริมการฟื้นตัวในระยะยาว ซึ่งต้องมีความเข้าใจในบทเรียนจากวิกฤตที่ผ่านมา โดยเฉพาะวิกฤตการณ์ระดับโลก เช่น การระบาดของ COVID-19 แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการตอบสนองที่ประสานงานกันระหว่างประเทศ องค์กรระหว่างประเทศ เช่น องค์การอนามัยโลก (WHO) มีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ข้อมูลและประสานงานด้านทรัพยากร หรือแม้แต่ในระดับท้องถิ่น การสร้างความยืดหยุ่นสามารถทำได้ผ่านการพัฒนาบุคลากรสนับสนุนชุมชน เช่น การจัดตั้งธนาคารอาหารหรือเครือข่ายอาสาสมัคร ซึ่งช่วยบรรเทาผลกระทบในช่วงวิกฤต และการตอบสนองต่อวิกฤตและความยืดหยุ่น เป็นสององค์ประกอบที่ไม่อาจแยกออกจากกัน

รัฐบาล องค์กร และชุมชนต้องทำงานร่วมกันเพื่อสร้างระบบที่สามารถรับมือกับวิกฤตได้อย่างมีประสิทธิภาพและฟื้นตัวได้อย่างรวดเร็ว (Manor, J.,1999)

ดังนั้น แนวโน้มเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในรัฐประศาสนศาสตร์ของไทย โดยมีการปรับตัวต่อความต้องการของประชาชน เทคโนโลยี และสถานะแวดล้อมระหว่างประเทศ การพัฒนาในด้านนี้จะส่งผลต่อความสามารถของประเทศไทยในการจัดการปัญหาทางสังคมและเศรษฐกิจในอนาคต

2. ประเด็นสำคัญและความท้าทาย

ในกระบวนการพัฒนารัฐประศาสนศาสตร์ของไทย มีประเด็นสำคัญและความท้าทายหลายด้านที่รัฐไทยต้องเผชิญ เพื่อให้การบริหารงานภาครัฐสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

2.1 การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจจากรัฐบาลกลางไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นประเด็นสำคัญที่มีการพูดถึงมายาวนาน แม้ว่าจะมีความพยายามในการผลักดันให้ท้องถิ่นมีบทบาทในการบริหารจัดการทรัพยากรและบริการสาธารณะ แต่ยังคงมีข้อจำกัดในด้านงบประมาณ ความสามารถของบุคลากร และอำนาจการตัดสินใจที่จำกัด การแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องและการสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งจำเป็น

2.2 การสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน (Public-Private Partnership: PPP) ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะ เช่น โครงการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน การพัฒนาเมืองอัจฉริยะ และการจัดการสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม ความท้าทายที่สำคัญคือการสร้างความสมดุลระหว่างผลประโยชน์ของรัฐและเอกชน รวมถึงการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับประชาชน

2.3 การพัฒนาที่ยั่งยืนและความเท่าเทียม ในยุคปัจจุบัน ความยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเป็นประเด็นที่รัฐไทยต้องให้ความสำคัญ การพัฒนาที่ยั่งยืนไม่ใช่เพียงเรื่องของการเพิ่ม GDP แต่ยังรวมถึงการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและการสร้างโอกาสที่เท่าเทียมให้กับทุกภาคส่วน ความท้าทายหลักคือการนำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) มาปรับใช้กับบริบทของประเทศไทย

2.4 ความท้าทายในยุคดิจิทัลและความปลอดภัยทางไซเบอร์ การเปลี่ยนผ่านสู่รัฐบาลดิจิทัลเป็นหนึ่งในเป้าหมายหลักของประเทศไทย อย่างไรก็ตาม การนำเทคโนโลยีมาใช้ในงานราชการยังคงเผชิญกับความท้าทายด้านความปลอดภัยทางไซเบอร์ การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และการลดช่องว่างทางดิจิทัลระหว่างกลุ่มประชากร

2.5 การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในภาครัฐ ธรรมาภิบาลเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารงานภาครัฐ แต่ประเทศไทยยังคงเผชิญกับปัญหาการคอร์รัปชันและการบริหารที่ขาดความโปร่งใส การสร้างระบบตรวจสอบและถ่วงดุลที่เข้มแข็ง การเพิ่มบทบาทของภาคประชาสังคม และการส่งเสริมจริยธรรมในองค์กรภาครัฐเป็นสิ่งที่ต้องได้รับการผลักดัน (เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ, 2555)

ดังนั้น ประเด็นสำคัญและความท้าทายในรัฐประศาสนศาสตร์ของไทยสะท้อนถึงความซับซ้อนของการบริหารงานภาครัฐในบริบทที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การตอบสนองต่อประเด็นเหล่านี้ต้องอาศัยการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และการปรับตัวของระบบราชการเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและความเปลี่ยนแปลงของโลก

สรุป

จากการศึกษาพบว่า แนวโน้มรัฐประศาสนศาสตร์ของไทยในปัจจุบัน สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างและกระบวนการที่ซับซ้อนของการบริหารภาครัฐ ที่ต้องเผชิญกับพลวัตของโลกยุคใหม่ ทั้งด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รัฐประศาสนศาสตร์ไทยได้ปรับตัวจากระบบราชการแบบเดิมสู่แนวทางการบริหารที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพ ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีดิจิทัล มาใช้เพิ่มประสิทธิภาพในการบริการสาธารณะ การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น และการเสริมสร้างธรรมาภิบาลที่เน้นความรับผิดชอบต่อความเท่าเทียม การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ ไม่เพียงยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการของรัฐ แต่ยังสะท้อนถึงความพยายามของประเทศไทย ในการก้าวสู่ระบบการบริหารที่ยืดหยุ่น โปร่งใส และตอบสนองต่อประชาชนอย่างแท้จริง

ในขณะเดียวกัน รัฐประศาสนศาสตร์ไทย ยังคงเผชิญกับความท้าทายหลายประการ ทั้งในด้านข้อจำกัดของการกระจายอำนาจ ความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัล ปัญหาคอร์รัปชัน และการปรับตัวต่อวิกฤตโลก ผู้เขียนจึงได้สังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ ในรูปแบบแผนภาพโมเดลแนวโน้มรัฐประศาสนศาสตร์ไทยร่วมสมัย ที่ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การส่งเสริมอำนาจสู่ท้องถิ่น การสร้างความร่วมมือทุกภาคส่วน การพัฒนาที่ยั่งยืนและเท่าเทียม การเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง และการยึดมั่นในหลักความจริงและคุณธรรม โมเดลนี้สะท้อนทิศทางของรัฐประศาสนศาสตร์ไทยในอนาคต ที่ต้องผสมผสานประสิทธิภาพของระบบราชการกับคุณค่าทางจริยธรรมและการมีส่วนร่วมของสังคม เพื่อให้การบริหารรัฐกิจเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศสู่ความยั่งยืนและสมดุลในระยะยาว

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับแนวโน้มรัฐประศาสนศาสตร์ของไทยในปัจจุบัน ผู้เขียนได้จัดทำแผนภาพโมเดลเชิงแนวคิดใหม่ เพื่อสะท้อนโครงสร้างและทิศทางการเปลี่ยนแปลงของรัฐประศาสนศาสตร์ไทยในยุคปัจจุบัน โดยแผนภาพดังกล่าวประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ซึ่งเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบและสะท้อนพลวัตของศาสตร์รัฐประศาสนศาสตร์ในบริบทไทยอย่างรอบด้าน ดังแสดงในแผนภาพต่อไปนี้

ภาพ 1 องค์ความรู้ใหม่
 สันเคราะห์โดยผู้เขียน: พระครูปริยัติวิสุทธิบัณฑิต และคณะ

สำหรับองค์ความรู้เกี่ยวกับ แนวโน้มรัฐประศาสนศาสตร์ของไทยในปัจจุบัน ซึ่งผู้เขียนได้ทำการสังเคราะห์ และอธิบายไว้ ดังนี้

ส่งเสริมอำนาจสู่ท้องถิ่น คือ กระบวนการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังชุมชนหรือหน่วยงานท้องถิ่น เพื่อเพิ่มความสามารถในการจัดการทรัพยากรและปัญหาในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางนี้เน้นการสร้างพลังของการบริหารท้องถิ่นผ่านการมีส่วนร่วมของประชาชน การสนับสนุนทรัพยากรที่เพียงพอ และการพัฒนาความโปร่งใส การส่งเสริมดังกล่าวช่วยกระตุ้นความรับผิดชอบและการพัฒนาที่ตอบสนองต่อความต้องการของท้องถิ่นได้ดียิ่งขึ้น

ยินดีต่อความร่วมมือทุกหน่วยงาน คือ แนวทางในการสร้างความสัมพันธ์ที่เปิดกว้างและเป็นมิตร เพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพระหว่างองค์กรต่าง ๆ โดยเน้นความสำคัญของการประสานประโยชน์และการสนับสนุนซึ่งกันและกัน การดำเนินการดังกล่าวต้องอาศัยความโปร่งใส ความไว้วางใจ และการสื่อสารที่ชัดเจน การรวมทรัพยากรและความเชี่ยวชาญจะช่วยเพิ่มศักยภาพในการบรรลุเป้าหมายร่วมได้อย่างยั่งยืน

มีการพัฒนาที่ยั่งยืนและเท่าเทียม คือ กระบวนการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของปัจจุบันโดยไม่ทำลายศักยภาพของคนรุ่นอนาคตในการตอบสนองความต้องการของตนเอง แนวทางนี้ครอบคลุมมิติสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจอย่างสมดุล โดยมุ่งเน้นลดความเหลื่อมล้ำและส่งเสริมโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในทรัพยากรและการพัฒนาอย่างเป็นธรรม การ

พัฒนาเชิงนโยบายและการจัดการทรัพยากรจึงเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างสังคมที่ยั่งยืนและครอบคลุมทุกภาคส่วน

มีการเตรียมความพร้อมทุกการเปลี่ยนแปลง คือ วางแผนและพัฒนาศักยภาพทั้งในระดับบุคคล องค์กร และสังคม เพื่อรับมือกับความไม่แน่นอนและการเปลี่ยนแปลงในอนาคต อาศัยการวิเคราะห์ข้อมูล การพัฒนาทักษะที่ยืดหยุ่น และการปรับตัวเชิงกลยุทธ์อย่างต่อเนื่อง โดยเน้นสร้างระบบที่สามารถตอบสนองต่อความท้าทายและโอกาสใหม่ ๆ ได้อย่างรวดเร็ว การส่งเสริมความร่วมมือและการเรียนรู้จึงมีบทบาทสำคัญในกระบวนการนี้

แสดงความจริงใจโดยใช้หลักการที่ตรง คือ การปฏิบัติที่ยึดถือความซื่อสัตย์และความถูกต้องตามหลักคุณธรรมและข้อเท็จจริง การสื่อสารและการกระทำต้องโปร่งใส ปราศจากอคติหรือผลประโยชน์ส่วนตน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือองค์กร หลักการนี้ยังช่วยส่งเสริมความยุติธรรมและความเสมอภาคในทุกมิติของการตัดสินใจและการดำเนินงาน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2559). *แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม*. กรุงเทพฯ: กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
- ไชยา ยี่มิวิไล. (2557). *พัฒนาการรัฐประศาสนศาสตร์และบริหารรัฐกิจ: จากอดีตสู่ปัจจุบันและอนาคต*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- มยุรี อนุมานราชชน. (2543). *การบริหารโครงการ*. เชียงใหม่: ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2555). *แนวคิดทฤษฎีการปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์ จำกัด.
- สันสิทธิ์ ขวลิตรำรง. (2546). *หลักการบริหารรัฐกิจกับระบบราชการไทย*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- Dockthaisong, B. (2019). *Disruptive Public Administration*. Ayutthaya: Mahachula longkorn University Press.
- Manor, J. (1999). *The Political Economy of Democratic Decentralization*. Washington, D.C.: The World Bank.
- Sunthornnon, N. (2017). *Thailand Government Management: Problems, Issues, Challenges and Solutions*. Bangkok: Prikwhan.